

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

Cap. I. Quid sit modus sciendi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

LIBER SEPTIMVS

De Modo sciendi veritatem.

TRACTATVS I.

De quidditate, & speciebus
modi sciendi.

CAPVT I.

Quid sit modus sciendi.

- 1 **M**ODVS sciendi, siue oratio ignoti manifestatiua nihil aliud est, quam ea qua clarè exprimitur ac significatur quod ante illam, vel nullo modo, vel certè obscure tantum innotescerat. Cen ent autem plerique neoterici, modum sciendi esse rationem quādam communem definitioni, vtrique strictæ, & essentiali, cuiusmodi est hæc ex. g. *homo est animal rationale*, diuisioni, & argumentationi, nec extra has species amplius porrigi. Arbitror tamen eos falli. Siquidem modus sciendi ab illis met, & omnibus definitur oratio ignoti manifestatiua: sed ignoti manifestatio, patefactio, ac perspicuitas non solum in definitionem, diuisionem, & argumentationem, sed in quamuis propositionem euidentem, & claram v. g. in hanc, *Petrus currit*, conuenit: impossibilis ergo & commentitia est ea ratio communis modi sciendi, quæ præfatis tribus speciebus propositionis, aut orationis solum conueniat, eisque ita sit stricta, vt non possit latius euagari.
- 2 Respondent aduersariorum aliqui primò, definitionem illam ita intelligendam esse, vt modus sciendi sit oratio, aut propositio explicite manifestatiua eius, quod implicite in alio latebat: quod quidem hæc propositio, *Petrus currit*, minimè præstat: secus verò hæc definitio, *homo est animal rationale*, cuius prædicatum in eius subiecto implicite delitescit: idemque dicendum est de hac diuisione, animal aliud est rationale, aliud irrationale; & à fortiori de argumentatione, cuius conclusio identitatem immediatam extremorum in præmissis implicitam explicat. Sed, vt alias huius responsionis impugnationes desinam, hæc propositiones, *homo est animal*, *homo est substantia*, *homo est risibilis* aliæque similes explicite manifestant, quod in alio implicite latebat: & tamen nulla earum definitio stricta diuisio, aut argumentatio est.
- 3 Respondent alij secundò, modum sciendi provt à definitione stricta, diuisione similiter sumpta, & argumentatione abstrahitur, & omni propositioni communis non est, esse ignoti manifestationem, quæ regulis dialecticæ conformis sit, siue in qua

artificium logicum eluceat. Cæterum non magis placet hæc solutio, quam superior: ignoti namque manifestatio, provt in ea explicata, etiam aliis propositionibus à triplici illa specie distinctis conuenit: cum aliæ plures regulis dialecticæ sint artificiosa ratione conformes, videlicet eæ, quibus aut quid describimus, aut aliquam obscuram per clariorem conuertimus, aut oppositam oppositæ æquipollentem reddimus, & id genus plures, quas enumerare superuacat.

Tertio alij cum Aueriā ferme quæst. 4. log. sect. 2. §. *tertio præcipue hæc instrumenta* respondent, modum sciendi in communi, provt definitioni strictæ, diuisioni propriæ & argumentationi conuenit, & aliis non conuenit, esse ignoti manifestationem, per modum obiectiui exemplaris, siue ideæ per se utilis, & appetibilis ad alias scientias comparandas. Pro quo notant primò, rationem exemplaris primariò reperiri in obiecto, ad cuius intuitum artifex id quod destinabat, efficit, vt Molina 1. p. quæst. 15. art. 1. disp. 2. & Vaquez 1. p. disp. 71. expresse perhibent. Secundò, omnes definitiones, quatenus huiusmodi, definitio constat genere, & differentia, immediate ex parte obiecti subsunt esse exemplar obiectiuum ad definiendum; idemque de diuisione, & argumentatione dicendum. Tertio, licet propositio vt sic sit etiam exemplar obiectiuum ad propositiones efficiendas quodammodo conducens, tale tamen exemplar non esse per se appetibile ad propositiones in aliis scientiis eliciendas: quandoquidem nemo ad efformandam hanc enuntiationem v. g. *Petrus currit*, essentiam, & naturam propositionis in communi sibi vnquam proposuerit, aut nisi frustra potuerit: deinde, licet interdum essentia propositionis in communi ad alias scientias acquirendas scitu utilis sit, non tamen propter se, sed in ordine ad argumentationem, quæ propositionibus constat, aut definitionem, vel diuisionem propriæ, & perfectè tales. Ex quibus colligunt primò hanc definitionem, *homo est animal rationale*, esse modum sciendi, quia, provt simul cum aliis per actum cognoscentem essentiam definitionis in communi confusè cognoscitur, est exemplar obiectiuum utile &c. idemque de quauis propria diuisione, & argumentatione in particulari dicendum esse. Alterum, quod colligunt, est, rationem illam modi sciendi in communi ita definitioni essentiali, diuisionique strictæ, & argumentationi conuenire, vt in alias propositiones, aut apprehensiones non conueniat, quoniam ad has efficiendas nullum exemplar est per se utile, aut appetibile.

Verum vt ratio exemplaris non in actu, sed in obiecto reperiat, quod aded constans non est, quin à Patre Suarez disp. 25. metaph. sect. 2. & aliis negetur, & vt cognitioni definitionis in communi omnes definitiones in particulari immediate respondeant, quod falsum esse inferius lib. 8. ostendimus.

T 3 mus.

mus, ut inquam hæc, & similia, quæ solutio supponit, vera sint, certè ad veritatem accedere nequit, quod ratio illa exemplaris obiectiui per se utilis, & expetibilis ad alias scientias soli definitioni, diuisioni, & argumentationi conueniat: siquidem, quoties regula formalis est utilis, & appetibilis ad alicuius executionem operis, regula etiam obiectiua, siue exemplar obiectiui eidem operi exequendo utilis, & expetibile non esse nequit: at plures regulæ formales distinctæ à definitione, diuisione, & argumentatione ad actus aliarum scientiarum comparandos per se, ac sponte sua sunt utiles, atque expetibiles; nimirum eæ quæ de æquipollentia, conuersione, & oppositione circumferuntur, aliæque similes, quæ per se, ac seorsum à quouis alio deseruiunt, ut quis aliis scientiis incumbens in earum materia, relicta propositione falsa, veram assumat, erroremque præcaueat, ut latè demonstratum est lib. 2. huius operis, cum esset nobis sermo de obiecto attributionis dialecticæ.

CAPVT II.

Quid sit definitio, quæ eius leges, & quæ species.

6 **T**Ametsi iuxta disputata cap. superiori modus sciendi latius pateat, quam definitio, diuisio, & argumentatio, negari tamen nequit, quin hæc sint potissima eius species, ac partes subiectiue: quæ causa mihi est, ut eis solis in præsentia libeat insistere. Ut ergo à definitione ordiar, ea sumi solet: primo latè, ac magis rhetoricè, quam dialecticè; quo sensu nihil aliud est, quam quæcunque, & qualiscunque rei explanatio, & siue quoad an est, siue quoad quid, cur, aut quale, aut fortassis quotuplex illius. Atque ita eam accepisse videtur Clemens Alexandrin. lib. 8. Stromatum sic inueniens; *eius autem quod animo cogitatur, explicatio est definitio*: Necnon Fabius lib. 7. instit. oratoriar. c. 4. sic edisserens, *Definitio est rei proposita propria, dilucida, & breuiter comprehensa verbis enuntiatio*: Ac Cicero lib. 1. de orat. *Est enim* (inueniens) *definitio earum rerum, quæ sunt eius rei propria, quam definire volumus, breuis, & circumscripta quadam explicatio*: & in topicis, *Definitio est, quæ quasi inuoluum euoluit id, de quo quaeritur*. Quæ & similia in omnem ferè modum sciendi conueniunt, si, ut verba sonant, accipiantur.

7 **S**ecundò usurpari consuevit definitio dialecticè, ac magis prescè, & propriè: atque ita eam definit Arist. lib. 1. topic. cap. 4. & lib. 5. metaph. cap. 8. & alibi sæpè, hunc in modum; definitio est oratio explicans naturam, seu quidditatem rei. Quò etiam recidit eius à Cicerone tradita definitio lib. 2. de finibus parum ab initio ubi sic habet, *Patescèlio quasi rerum operarum, cum, quid quidque sit aperitur, definitio est*: nec non illa, quam tradidit in topicis: *Definitio est oratio, quæ id, quod definitur, explicat, quid sit*. Aristotelem, ac Ciceronem sequuntur plerique alij.

8 **E**nimuerò, quò magis innotescat definitionis finitio hæc, obiciet aduersus illam, id primum, ac potissimum in ea supponi, quòd aliquid possit reuera definiri: tum quia ab actu ad potentiam valet consecutio: tum etiam, quia, si nulla res potest definiri, si cuiusvis rei definitio est impossibilis, & chimerica, & non quidditate aliqua prædita, sed omnino nihil, quò fieri potest, ut definitio rerum definiri possit aut quoad suam quidditatem, quæ nulla planè est,

explicetur: Atqui istud, quòd supponitur, falsum videtur esse, duabus de causis. Altera est, quia sequitur, admissa semel definitione rerum, processus in infinitum, dum v. g. homo definitur per animal, & rationale, & horum alterutrum per aliud prædicatum aliquod, & sic nullo fine. Altera verò est, fore, ut ab intellectu nostro cognoscantur omnes omnino res, nullaque nos lateat: definiri namque nihil potest, nisi, præter eius genus, illius etiam differentia ab omnibus aliis rebus nobis innotescat: at cognoscere non possumus, quo tenus, & per quid homo v. g. à cæteris omnibus rebus dissentiat, nisi eas omnes cognoscamus: omnium ergò cognitionem quamlibet definientibus opus est. Atque his de causis negant, definiri rem placere Antisthenis sectatores apud Aristotelem 8. metaph. text. 9. Speusippus apud Themistium 2. posterior. cap. 24. Epicurus apud Ciceronem lib. 2. de finibus aliique antiquorum.

Obiciet secundò: si definitio formalis esset oratio explicans naturam, & quidditatem rei, sicut vna est vniuscuiusque rei, quidditas, ita & vna eius esset explicatio genuina, & propria, adeoque vna definitio, & non plures: quòd propterea absolutè necessarium esse docent Aristoteles 6. topic. 2. & 7. topic. 2. ac ceteri, qui definitionem rerum admittunt. At sic est, quòd vnius rei multiplex esse possit, & soleat definitio: hæc ergò aliter quam supra definienda est.

Obiciet tertio: Definitio iuxta Aristotelem, & omnes eius sectatores est oratio constans genere, & differentia: qua etiam in sententia est Plato in Theæteto in hæc verba: *Si differentiam cuiusque accipias, quæ ab aliis est distinctum, definitionem, ut quidam tradunt, acceperis: quamdiu verò commune aliquid attigeris, illorum definitionem, quorum communitas est, non habebis*: Necnon Damascenus c. 13. dialect. dicitur autem definitio seu à metaphora finium, seu termini positionum terra: quemadmodum enim finis, seu termini positio separat proprium vniuscuiusque, sic & definitio, seu terminus naturam vniuscuiusque, separat ab alterius natura. Damascenus ergo, & Plato, ut ex prædictis eorum verbis liquet, tum definiri rem putant, cum non solum eius genus, & cum aliis conuenientia apparet, sed multo maximè, quandò generi eius à cæteris differentia superuenit. Hæc ergo definitionis finitio, cum sit admittenda, certè prior à nobis tradita videtur esse neganda.

Ad primam obiectionem harum dicendum est, cum plerisque, ac melioribus Philosophis, præsertim Aristotele, tum locis superioribus, tum etiam 3. metaph. text. 3. tum 7. metaph. text. 4. tum denique 2. poster. cap. 2. ac Platone ubi supra necnon dialog. 7. de republica, plures res posse, ac debere definiri. Quòd autem Epicuri grex, quòd Speusippi, & Antistheni contrarium senserint, quid refert? Processus in infinitum non sequitur: sicut enim sine illo argumentamur, & discurremus, quia non est necesse ad argumentandum, & discurrendum, ut præmissæ, quibus utimur, discursu, & argumentatione alia nobis innotescant, sed sæpè satis est, ut sint per se notæ, aut euidenter, aut certè probabiliter, imò fieri nequit, quin primæ præmissæ sint tales, ita similiter, cum hominem v. g. definimus, non oportet eius essentialia prædicata, animal scilicet, & rationale definiri, sed, quin definiantur per alia, hominem definiri; idemque esset, esto non possent definiri, sicut suprema genera, esto sint ut aliqui in loco refellendi existimant, definitionis incapacia, subiectas tamen sibi species definiunt.

Porro